

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242973

ความรับผิดชอบละเมิดในความเสียหายทางจิตใจ
ที่ก่อกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง

ประยูร ก้าวไพเราะ

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2554

ความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจ
ที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง

ประยูร กันไพเราะ

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2554

ความรับผิดชอบในความเสียหายทางจิตใจ
ที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง

ประยูร กันไพเราะ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....
.....ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์

.....กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ

.....กรรมการ

Dr. Alexader Nikolaevich Shytov

.....
.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์

29 เมษายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจแก้ไข ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ อย่างจริงใจและอดทน เปรียบเสมือนอาจารย์ที่เป็นผู้สั่งสอนศิษย์ จนวิทยานิพนธ์ได้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และอาจารย์ ดร. Alexandre Nikolaevich Shytov ที่ท่านได้กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล ราชะนาคร และอาจารย์ไพสิฐ พานิชย์กุล ที่ท่านได้กรุณาเป็นกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ โดยคณาจารย์ทุกท่านที่กล่าว ณ ที่นี้ ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ตลอดทั้งขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมชาย ปรีชาศิลปกุล อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ท่านให้คำแนะนำสิ่งต่าง ๆ ที่ดีตลอดมาด้วย

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์นี้ขอมอบให้แก่ ดวงวิญญาณบิดามารดา ที่เป็นแสงสว่างนำทาง รวมทั้งบรรดาครูบาอาจารย์ ที่อบรม และสั่งสอนให้ผู้เขียนเป็นคนดี มีวิชาความรู้ และประสบการณ์ ตลอดทั้งให้มีอัจฉริยภาพ ที่สามารถนำมรรคผลที่เกิดขึ้น ไปเป็นเครื่องมือในการดำรงวิถีชีวิตให้สำเร็จทุกด้านได้ และขอขอบคุณผู้ให้ความช่วยเหลือที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ และ รองศาสตราจารย์ ระวีวรรณ กันไพเราะ ภริยา ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างอดทน ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา 7 ปี

ผู้เขียน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้ จะมีประโยชน์ในทางวิชาการและแก่ประชาชนผู้ที่สนใจ เรื่องความรับผิดชอบละเมิดในความเสียหายทางจิตใจที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง หากมีสิ่งใดที่บกพร่องผิดพลาด ผู้เขียนขอน้อมรับด้วยความยินดี

ประยูร กันไพเราะ

ความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจที่เกิด
กับผู้ที่ได้รับความเสียหายลำดับสอง

นายประยูร กันไพบเราะ

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ผศ. ดร. พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์

บทคัดย่อ

242973

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบละเมิดในความเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดกับผู้ที่ได้รับความเสียหายลำดับสอง ตามกฎหมายอังกฤษ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน และไทย

วิธีวิจัยใช้การวิจัยเอกสาร โดยศึกษาถึงความหมายทางกฎหมาย ของความเสียหายทางจิตใจ หลักเกณฑ์และเหตุผล ในการกำหนดความรับผิดในความเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง หรือผู้เห็นเหตุการณ์ ตามคำพิพากษาของศาล บทบัญญัติแห่งกฎหมายลายลักษณ์อักษร รวมทั้งแนวความคิดของนักนิติศาสตร์ และการวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีละเมิด

ผลการวิจัย พบว่า ความรับผิดชอบในความเสียหายทางจิตใจที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองตามกฎหมายอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และเยอรมัน เป็นความรับผิดชอบตามทฤษฎีความผิด โดยโจทก์ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองต้องพิสูจน์ เหตุในการฟ้องคดี ตามหลักเกณฑ์ทั่วไปของความรับผิดทางละเมิด ที่มีองค์ประกอบคือ ความผิด ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และความเสียหาย กรณีความเสียหายต่อจิตใจโจทก์ต้องพิสูจน์หลักเกณฑ์เพิ่มเติม 3 ประการคือ (1) โจทก์ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับหนึ่ง โดยโจทก์เป็นญาติ หรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในทางครอบครัว หรือมีความรักและความเสน่หา (2) โจทก์มีความใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ในเงื่อนไขแห่งเวลาและสถานที่

โดยโจทก์ได้เห็นเหตุการณ์โดยตรง หรือมาเห็นสภาพที่เกิดขึ้นทันทีหลังเกิดเหตุ หรือได้รับทราบเหตุการณ์ในภายหลังว่า ผู้ได้รับความเสียหายลำดับหนึ่งได้รับบาดเจ็บในทางร่างกาย หรือตายในเหตุการณ์ แล้วแต่กรณี และ (3) โจทก์ได้รับความเสียหายทางจิตใจที่เกิดจากความกระทบกระเทือนทางประสาทหรือจิตใจในทันที และมีลักษณะร้ายแรง

ศาลไทยไม่ให้ความคุ้มครองความเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดกับผู้เสียหายลำดับสอง โดยให้เหตุผลว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งที่ศาลอาจตีความบทบัญญัติของกฎหมาย ที่มีอยู่ให้ครอบคลุมความเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดกับผู้เสียหายลำดับสองได้เช่นเดียวกับศาลเยอรมัน ดังนั้นหากไม่มีกฎหมายบัญญัติความหมายและหลักเกณฑ์ของความรับผิดในความเสียหายทางจิตใจไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายทางจิตใจ ก็ไม่มีหลักประกันว่า ศาลจะให้ความรับรองและคุ้มครองสิทธิในกรณีดังกล่าวได้ ไม่ว่าความเสียหายทางจิตใจที่ว่านี้จะมีลักษณะร้ายแรงหรือไม่

ผลการวิจัยในเรื่องนี้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ควรให้ความคุ้มครองสิทธิในความเสียหายทางจิตใจที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง โดยนำหลักเกณฑ์ความรับผิดทางละเมิดตามกฎหมายต่างประเทศดังกล่าว มาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยได้ และสอดคล้องกับแนวความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมทุกคนเห็นว่า ควรให้ความคุ้มครองสิทธิตามหลักเกณฑ์ในกรณีดังกล่าว โดยประกอบกับหลักเกณฑ์อื่น ๆ ได้ด้วย ได้แก่ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อกันในทางพฤตินัย และความเสียหายทางจิตใจที่ค่อย ๆ เกิดขึ้น ตามที่เสนอจากผลการวิจัยโดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

Thesis Title	Tort Liability for Emotional Distress on Secondary Victims
Author	Mr. Prayoon Gunphairoh
Degree	Master of Laws
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Panarairat Srichaiyarat

ABSTRACT

242973

This thesis is a comparative study on tort liability for emotional distress on secondary victims based on English, American, German and Thai Laws.

The research methodologies used in this thesis are carried out through analysis of various legal documents such as court decisions, written laws and legal scholars' opinions. Data from field research through interviewing people involved in tort cases are also included. The focuses are on finding legal definition of "Emotional distress", examining rules and system of reasoning that protect the secondary victims or the bystanders.

The study found that, according to English, American and German Laws, liability for infliction of emotional distress on secondary victim is based on theory of fault. The plaintiff who is the secondary victim must prove causes of action following general rules for tort liability. The rules involve fault, causation, and injury. The plaintiff must also prove three additional requirements for emotional distress; that are, (1) the secondary victim is closely related to the primary victim as a relative or a close family member or a person who is very affectionate towards the primary victim, (2) there was close proximity in time and space between the plaintiff and the calamity; that is, the plaintiff must directly witnessed the incident or its immediate aftermath or be informed that the primary victim was suffered physical injury or death, as the case may be, and (3) the plaintiff suffered severe emotional distress caused by a sudden shock.

The Thai court, on the contrary, denied granting compensation for emotional distress on secondary victim. The given reason was that there was no Thai law for this kind of injury. Although it is possible that the Thai court interprets the existing law to embrace emotional distress as well as the German court, the Thai court did not do so. Therefore, unless the definition of emotional distress and the criteria for the claim are clearly prescribed, the right of the secondary victim for compensation on emotional distress, either slight or severe, is not assured.

The result of this thesis is a proof for a hypothesis that emotional distress on secondary victim should be compensated. The rules of infliction emotional distress tort based on English, American and German law can be used as a guideline for the amendment of Thai tort law. The result of the field research also supported the hypothesis. All of the interviewees are of the opinion that emotional distress on secondary victim should be compensated according to the aforementioned rules. Additional criteria are also recommended by interviewees and the writer of this thesis. These criteria are, for example, close proximity of actual relationship, and gradual development of victims' emotional distress.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	16
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	16
1.5 สมมติฐานของการวิจัย	17
1.6 ระเบียบวิธีวิจัย	17
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	18
1.8 สถานที่ใช้ในการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	19
1.9 ระยะเวลาในการวิจัย	19
บทที่ 2 ความรับผิดชอบละเมิดและปัญหาการให้ความคุ้มครองความเสียหายทางจิตใจ ที่เกี่ยวกับผู้เสียหายลำดับสองตามกฎหมายไทย	20
2.1 ทฤษฎีในการกำหนดความรับผิดชอบในทางละเมิดตามกฎหมายไทย	20
2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดชอบทางละเมิดตามกฎหมายไทย	26
2.3 ปัญหาการให้ความคุ้มครองความเสียหายทางจิตใจแก่ผู้ได้รับความเสียหาย ลำดับหนึ่งและผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง และความเป็นไปได้ที่จะมี การคุ้มครองความเสียหายทางจิตใจตามกฎหมายไทยปัจจุบันและอนาคต	36
บทที่ 3 ความรับผิดชอบในความเสียหายทางจิตใจต่อผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองตาม กฎหมายต่างประเทศ	56
3.1 ความรับผิดชอบละเมิดในความเสียหายทางจิตใจที่เกี่ยวกับผู้ได้รับความ เสียหายลำดับสองตามกฎหมายอังกฤษ	56

3.2 ความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา	85
3.3 ความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองตามกฎหมายเยอรมัน	120
บทที่ 4 การสัมภาษณ์	137
4.1 ควรให้ความคุ้มครองสิทธิในความเสียหายทางจิตใจที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองตามกฎหมายไทย	137
4.2 ควรนำหลักเกณฑ์ในความเสียหายทางจิตใจที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองกฎหมายต่างประเทศมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทย	148
4.3 ควรบัญญัติหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองไว้อย่างไร	160
4.4 สรุปผลวิเคราะห์ การสัมภาษณ์บุคคลเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสองตามกฎหมายไทย	164
บทที่ 5 บทวิเคราะห์ บทสรุป และข้อเสนอแนะ ความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดกับผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง	169
5.1 ความรับผิดชอบในทางละเมิดตามหลักเกณฑ์ทั่วไป	170
5.2 วิเคราะห์ความหมายของความเสียหายทางจิตใจ ความหมายของผู้ได้รับความเสียหายลำดับหนึ่ง และผู้ได้รับความเสียหายลำดับสอง	174
5.3 หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายทางจิตใจตามกฎหมายต่างประเทศและไทย	175
5.4 การสัมภาษณ์	203
5.5 ข้อเสนอแนะ	208
บรรณานุกรม	210
ประวัติผู้เขียน	221